

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Jncipiens à Juliano Apostata Jmperatore, perducitur vsque ad obitum
Theodosii Augusti: continet annos XXXIV.

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annus 361. Liberii Pap. Annus 10. Ivliani Imp. Annus 1.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14548

A N N A L E S ECCLESIASTICI.

PRÆ-
TID AV-
CTORIS
EVM IM-
PIORATIONE
NVMIRIE

R

Va sv s reuocatur ad opus, & absque intermissione laboris, vix edito tertio Annaliū tomo, quartum suscipimus inchoandum: rursus, inquit, ad susceptum semel onus subeundum, diuino fuiti presidio, haud tamen inuiti recurtimus, attingentes iam in isdem conscriben-

dis Annalibus numerū voluminum quaternarium, quo & sacra Evangelica historia ceteris eminentior diuino mysterio consecratur, consignata mitifica illa quatuor animalium visione, ex qua alii, qui sacras res gestas conscripturi essent, complura quæ discerent, innuenerunt. Etenim quod eadem animalia plena erant oculis ante & retro, quodque ibant & reuertebantur in similitudinem c fulguris cornuantis, symbolice veluti formulis instruitur (vt sensus omnittamus abstrusiores) oculatam, atque in omnibus circumspēctam tractationem Ecclesiasticarum rerum esse debere, pluribusque oculis cūcta perspicere, antequam conspicienda aliorum oculis exponatur, atque reciproca discussione veritatis fulgore cornuata, fulgoris instar, potēs sit aduersarias munitiones, Agiomachorum turres penitus demoliri. At talia tantaque præfata, haud humanatum vitium, sed eius solius est facultatis, qui figura in pluuiam fecit & qui, inquam, factio olim repente de celo sono &, dispersitas linguas tanquam ignis pluit super Apostolos; quibus ipsi armati fulminibus dilecerunt cuncta pietati obstantia munimenta, omnia consilia (quod ait Apostolus s) omnemque altitudinem destruentes extollentem se aduersus scientiam Dei, & in captiuitatem redigentis omnem intellectum in obsequium Christi, verbi Dei pluuia Ecclesiam irrigauit. Vt autem tam

Æt. 1.
b. Apr. 4.
c. E. 1.

Æt. 114.
c. A. 2.

Æt. 10.

I E S V C H R I S T I
Annus 361.

LIBERTI PAP. IULIANI IMP.
Annus 10.

TRECENTESIMVM sexagesimum primum Christi annum, Tauro & Florentio Consulibus, factis adscriptis, profequimur potius, quam auspicamur inchoatum iam tomo superiori, productamque ad Constantii obitum & Iuliani Imperium: cuius annus gestas, quæ reliquæ sunt, exacto ordine conscribamus. Cum igitur (vt dictum est) Constantius Imperator hoc anno, tertio Nonas Octob. extremum clausisset diem: Flavius Claudius Iulianus cognomento Apostata, Romæ Imperium, iam antea, viuentē adhuc Constantio, fauore militum tyrannice occupatum, solus atque securus obtinuit: illeque in Dacia, vbi cum exercitu morabatur, operiens de Constantii exitu certos nuncios: quos cum accepisset

b. Cant. 6.

b. Gen. 1.

I
IULIANUS
SOLVIT
PERAT.

a Ammianus lib. 22. IULIANVS ADVIN- TVS CON- SVANTINO- POLIM. b Zol. li. 3. c Mamer. in Panegyrico. dicitur inha- no.

II. DIORVM CVLTVM IYLIVIVS SVSTITIVVS RE CONA- TVR.

d Ammia- lib. 22. v. 121.

e Socr. li. 3. c. 1.

III.

f Gra. Naz. or. 1. in Jul. IULIANVS CHRISTIA- NITATEM AEDICAT RITV SO- LEMNI.

per Thraciam pervenit Constantinopolim: Vbi inquit a Ammianus exceptus est tertio Idibus Decembrii, reverentia Senatui officio, & popularium consensu plausibus: separatimque ar- matorum & rogatorum agminibus, velut acie ducebatur instructa: omnium oculis in eum non modo concitus destinato, sed cum admi- ratione magna defixi. Hæc & alia de eius ingressu Consttan- tinop. Ammianus. Et Zosimus b. Omnes, inquit, cum sacris acclamationibus excepissent, civem & alumnum appellantes: veluti ea urbe natum & educatum. Eadem de patria Iuliani habet Mamerinus Consul in Panegyrico c. Hac tibi, inquit, nominis nostri, sed antiquissimi nobilitatis civitas est patria, hic pri- mum cultus. Sic ipse de Iuliano, quem natum diximus Cō- sulibus Pacatiano & Hilariano, anno à Christo D. n. greg- simo secundo supra recensimus, Imperii Constantini vigesimo septimo: qua ratione, cum hoc anno fuisse æta- tis annorum videret igitur, dicere opus est. Qui igitur præ impietatis scelere à Christianis omnibus luctu excipien- derat, nulla de his in presentiarum habita ratione, ab eisdem ut concivis officio frequenter at, atque cumulat- ur obsequiis.

Atqui, ut vidimus, huius anni primordis iam æcla- matum Imperator, cum in Illyricum vna cum exercitu per- venisset, exuens Christianam religionem, quam in gratia Constantii simulaverat, impietatem, qua apprime imbu- sus erat, palam profiteri cepit: nactus iam liberas habe- ras Imperii, nihil antiquius habuit, quam collapsum sub Constantino & eius filio Constantio Imperatorum cultum in priorem statum reponere, ac magis ritibusque pro vrbibus illustrare. Id quidem cum Ethnicis scriptores, tum nostri testantur. In primis enim Ammianus d. hæc assert: *Quam- quam, inquit, à rudimentis pueritia inclinatus erat erga maximum cultum, paulatimque adolefcens desiderio Dei flagra- bat: tamen agitatus quadam ad Deum, vel ad rem pertinentia, quantum fieri poterat occultissime Vbi vero abolevit, que veritatur, adesse sibi liberum tempus faciendi, qua vellet, advenit, sui pectoris patefecit arcana. & plani ab solutisque decretis aperiri templa, Aris- que hostias admovere deorum statuit cultum. Hæc Ammianus: eadem Socrates e. additque ex hoc tempore, cum apertis iussis sunt templa & sacra immolari, ceptos quoque fuisse festos dies ubique rito Gentium celebrari. Quod n. deorum, ut ex istis imbat, beneficio, allectum se affirmare soleret Imperium: ut debitas illis rependeret gratias, ni- hil officii, quo eisdem libet conciliatis in omnibus red- deret, voluit prætermissum: cum præsertim sic illi suum erga ipsam spopondissent auxilium (ut vix testatus est li- tereis ad Maximum scriptis, superius recitatis) si tamen haud seigniter erga nomen se gessisset. Quid autem post hæc pro cultu deorum restituendo statuerit, suo loco di- cemus.*

Rufus vero Imperii Iuliani primordia, summa impie- tate famosa, à S. Gregorio Nazianzeno ex Ethnicis tri- dem (ut ipse ait) scriptoribus describuntur. Refert enim, ipsum ex abdicatione Christiani cultus Imperium auspi- catum esse, cum scilicet sanctum Baptisimum, quo olim religione Christiana initiatus susceperat, abiregere à se & abolere penitus conatus est. Hæc autem narantur his verbis f. Vix enim tempore hereditatem adire coeperat, cum impie- tatem palam libertate profiteretur, perinde atque hoc nomine erubef- cens, quod Christianus aliquando fuisset, ac ea de causa Christiani successores, quibus nomen societate iunctum fuerat. Atque hinc qui- dam sacrosæ sua suspicatur, quem admodum narant, qui ipsi ar- cano gloriantur: probo super, in quos sermones incurrit cogor? im- pero & nefario sanguine lacrum pectus, initiationi nostra exe- crabilem initiationem opponens: sui videlicet in ceno piovoluta (sicut est in proterbio) manifeste suas profanant, ut nimirum eas ab inveniunt illo sacrificio, per quod nos Christo, ipsiusque passionibus & divinitatis communicamus, eluerit ac reparet. hæc Grego- rius de apostasia illius solemnitè facta, cum sanguine vi- diturum putavit delere potuisse signaculum, quod Ba- ptisima sacrum imprefserat, & eodem manus illas ablu- re, quibus sacram Eucharistiam, ori eam admoturus ac- ceperat: moris namque fuisse in Ecclesia olim, ut commu- nicantes manibus fumerent à sacerdote oblatam Eucha- ristiam, eamque oia admoverent suo, superius pluribus

dictum est. Porro quot annos Christianam religionem consecratus fuerit, & se addidit Ethnicismo, ipsemet Iulianus in epistola ad Alexandrinos, quam suo loco desci- ptemi sumus, docet his verbis: Dum Iulianum, inquit, auscul- taveris is, qui illa in neque quæ Christianæ religionis sunt) re- gunt iam secutus fuit annos: nunc vero deorum ope, discipularius se- guntur annis, hanc gradum viam. Illæc ipse ad eos anno vltimo sui Imperii: ex his apparet, iam ante decennium, ipsum à Christo religione delictum: cum tamen ob metum Constantii non nisi secreto numina coleret.

Qui igitur Christianitatis abdicatione palam facta, & sacrosancti Gentilium initiatione impius studuit apparere, & illud addidit, ut more maiorum Imperatorum, vna cu Imperio amplissimum sacerdoti dignitatem, ipsam sum- mum Pontificatum acciperet, non quidem (quod fecerat) qui antecesserat Christiani Imperatores) nomine tenus ut in tantum illud contingeret omnium præstantissimu: verum ut qui novus progrediret sacerdotum Romanorum Gentilium restitutor, vindex, & propagator, nec quid minimum passus est præteriri veteris obsequii in te præsertim tanta, que omnium potissima haberetur, ini- tiatione videlicet summi Pontificatus. sed quibusnam impuris ac rita dignis ritibus petagi soleat, occurrunt à Prudentio, qui cum hæc agerentur, puer ætate erat, ut ipse profiteri his verbis b:

Principibus tamen è cunctis non disit vms. Me patre, ut memini, ducor fortissimus armis. Et. Ritus ergo illos profanos, quibus summus Pontifex ini- tianus fuit Iulianus, ab eodem huc in iradam graphice descriptos, in ignominiam peccati desecratis, se tanti san- guine ad abiterendum Christi signum prolentis, hic prodromus b:

Summi sacerdotis nempe sub terra am serobe

Ala in profunda consecrandus mergitur

Mire insolatum, sista vitis tempora

Nexus, corona tum reposita aurea,

Cinctu Gabino seric am fultu togam.

Tabulis superne strata texunt pulpita

Bimosa rari paginatis comæ agibus,

Scindunt subinde, vel terebant arcam,

Crebroq, lignum perforant acuminis,

Pateat minutis ut si quæque hiatibus,

Huc tauro ingens frontetoria & hirsuta,

Sertis ramisq, aut per armos strentis,

Aut impeditu cornibus, deducitur:

Nec non & auro frons carisat hostia,

Stansq, fulgor bractæali insicit.

Hic ut statuta est immolanda bellua,

Pellus sacrota diuidunt vendulo:

Eructat amplum vitibus yndam sanguinis

Ferventis, mag, tecta pontis subdit

Fundit vaporum flumen, & late affluit.

Tum persequentes mille rimatorum vias

Illosq, imber tabulam rotam pluit

Defusos intus, quem sacerdos excipit,

Guttas ad omnes turpe subleant caput,

Et veste & omni putrefactis corpore.

Quam os sopnat, obitus effert genas,

Supponit aures, labra, naves obicit,

Oculos & ipsos perluit liquoribus,

Nec iam palato parcat, & lingua rigat,

Ducus creorem totus atrum combivat.

Postquam cadaver sanguine tecto rigens

Campage ab illa Flamini retraxerint,

Prociat inde Pontifex visu horrida,

Ostentat vdom verticem, barbâq, grauem,

Vitæ mardentes atq, amictos ebrios,

Hanc inquinatum talibus contagis

Tabo recentis sordidum præcitis

Omnes salutat, atq, adorat eminus,

Vilis quod illum sanguis & vos mortuus

Fædus latentem sub cavernis laerint.

hactenus Prudentius de initiatione summi Pontificis,

quam hinc verbis deridendam proposuit.

IV.

g Prudent. in Apo- th. SVMMO PONTIFI- CANT IV- LIANVS INITIA- TVR.

h Prudent. Peristoph. in Ro. hym. 10.

VII.

i Iulianus in Panegyrico.

IIULIANVS TVRPIS SACRIFI- CVS.

pacto,

pacto, quæso, hæc adeo cu- possunt Iulianus, qui & que l- sacrosæ dignitate, religionis i- res colere obsequia: & ite re- in omnes de ceteris Sacerdo- res & religiois, quæ ex cunctis- que ritibus multioribus per conce- autem, quæ tandem orationibus- rum, hæc autem deum am in excelsis- que ritibus non exstans: & tunc- que ritibus fore patet, excusantur- la hoc fecerat ad infirmum dand- sacrorum Pontificatum exco- Cæterum quomais summo- spectulioris quomais ceteris: ut- peritiosissimus, voluit pax- Pontifex creari, quod ipse à- peramur, docet Eunapius- tu illi à sua morte Antiphila- tis solum consistere, quibusq- in- innotuit, si quis sacrosæ ritibus- dem facturum putaret, quom- hæc Eunapius de Iuliano in- Quod autem creatus ipse- tum Pontifex maximus, in- diætas prouincias migrat, & in- in Græciam amandand- diætas restant his verbis: P- deo, p- hinc Iulianum Antiphila- rit, & quæ ritibus pro arboribus- creta pro tunc Iulianum Græcia- creta in Lydia pomanicus fa- philosophum Ethnicum m- Maximo ad quo vocatus ipse- reat, de quibus hæc idem- lapsum natu est, inter q- in- in cunctis fontem conscriptis- scripsit æq; magis, quo (y- est) ylus in philosphica fa- rate pariter ab eodem imbu- coleret & obsequeret, habu- Iulianus & Priscum philof- Eunapius, cum ait inferius- Priscus Græcia, & Chrysaor- deat à Maximo confectum d- meritarum & amicum scriber- dem, ad si veniret, hæc ip- Maximo conuigii anni sequ- agendam erit. Rufus vero, quod specul- ita hoc anno: ut primum per- imperii, ad Hermogenem- Permo inuicta Poeta- dicationis præter expectationem- hinc Iulianus multioribus capi- (sicut in quibus suis sed bellus- que patet, quæ, illam reddi- modum elementum at licet multo- qualem à ritibus excipit, ter- niffat, qui quædam notum, sic- sunt multo, in Corium aduol- & tunc, comit saltem esse lib- Hæc enim ad Hermogenem- bonplene detegitur, iudicant- in Constantinum tum item- magnitudo: de quibus idem- ho sicut ex cunctis Romanis de- amorem suo & rapinis experiri- ob impietate alius excecra- nus hæc ex parte etiam- tur. Vide Mamerinus in- Iulianus hinc habet: Ex hinc, p- pulchre Prudentium & ap- Magna plane Dei prou- Annal. Eccl. Tom. 4.

paeto, quælo, hæc adeo cultui necessaria prætermissæ potuit Iulianus, qui & quæ longe abhorrenter ab Imperatoris dignitate, religionis tamen intuitu summa præstare soleret obsecrantia; ut inter cætera de eo Greg. Nazian. alium munus decidens Sacerdotem, sic narrat: Tam suffragationis & resuscitationis, quas eximus ille vir, doctrinæ, nostræ suggestio- rum vetulis mulierculis per contentione ostentabat, altaris ignem accendens, quo tandem orationis loco ponimus? Quam vero præclarum, Imperatoris Romani maxillas indecore in latas cernere visum, que multum non extrahit tantum, sed in etiam, quibus eam rem gratam fore putabat, excitantes? Hæc Gregor. exempli causa hic recitata ad insinuandam Iuliani in adificando sibi summum Pontificatum exactam obsecrantiam.

V: Cæterum quamvis summum Sacerdotium Gentilicæ superstitionis consecutus; tamen quod omnium esset spectatissimum, voluit patiter Eleusiniorum factorum Pontifex creati. quod ipsi prædecessore Antilitæ fuisse prænunciatum, docet Eunapius his verbis: b Palam, testatur est, illum à sua morte Antilitem fore, tamen nefas esset Antiliti solum ascendere, quibus aliis genibus dicit devotus fuerat. & mutatus, usque sacrosanctæ uraræ inferire: aiebat tamen Presidem factorum futurum, quoniam Athanasium indigenam non esse. hæc Eunapius de Iuliano in Maximo.

VI: Quod autem creatus ipse iam antea esset culturæ deorum Pontifex maximus, minores Pontifices creat, quos in diuersas provincias mittit, ac primum omnium ex illis vnum in Græciam amandauit. id quidem Eunapius Sardinianus testatur his verbis: Post destructam Constantiæ tyrannidem, dimisit Iulianus Antilitem in Græciam: qui pro Deo illis illucit, & quæ uellet, pro arbitrio imperij, addidit regalia dona cum comitatu pro tuendis Græciæ templis sacrisque, hæc ipse: subditque creasse in Lydia primarium Pontificem Chrysanthium philosophum Ethnicum magis peritissimum, qui vna cū Maximo ab eo vocatus, prohibentibus auspiciis, vestite renuit, de quibus hæc idem auctor refert: Mox vt liberum Imperium natus est, litteræ euocauit Maximum, & Chrysanthium, in eandem sententiam conscriptis, erat hic ille Maximus philosophus atque magus, quo (vt superiori Annal. tomo dictū est) vsus in philosophicis facultatibus præceptore, impietate patiter ab eodem imbutus erat, eo enim quem magis coleret & obsecraret, habuit neminem. Accessit etiam Iulianus & Priscum philosophum: meminit de his idem Eunapius, cum ait inferius: Ambo fors sum accepit fuerunt, Priscus & Græcia, & Chrysanthius Lydiæ Sardinibus. Ita namque pendebat à Maximi consuetudine diuinus Iulianus, vt ad vtrumque, cui necessarium & amicum scriberet, obsecrans suppliciter perinde ac deos, vt ad se venirent. hæc ipse. Porro quoniam aduentus Maximi contigit anni sequentis exordio, de eo suo loco agendum erit.

VII: Rursus vero, quod spectat ad reliquas à Iuliano res gestas hoc anno: vt primum post Constantij obitum suscepit Impetiū, ad Hermogenem Præfectū Aegypti sic scripsit: Permittite mihi iuxta Poetas dicere: O ne præter speciem seruatum! & nuncium præter expectationem allatum, quod euasirum! Non mercede hylæam multorum caputem fratrem meum Constantium (sunt in qualis fuit) sed bellum vsus comites, qua oculorum quem que petebant, queq; illum reddebant atrociorum, qui per se non admodum clementer erat licet multus esse videretur. Verum illa, quando quidem à vita iam excessit, terra (vt aiunt) sit lenis. Ipsi autem iniuste pati quicquam nolim, sic Iuppiter: Sed quia accusatores nati sunt multos in Coriam aduola, videre enim te mediisfidum cupio. & nunc, com te saluum esse libertissime audierim, venire te iubeo. Hactenus ad Hermogenem Præfectum Iulianus; ex quibus plane detegitur, insensibilissimo animo ipsum fuisse tum in Constantium, tum item aduersus Constantij aulicos & magistratus; de quibus idem in Antiocheno d: Vtinam vobis solus ex omnibus Romanis dem dy multos Constantios, vel potius amicorum eius rapinas experiri. qua ratione factum est, vt qui ob impietate alias excessibus videri potuisset, idem Iulianus hæc ex parte etiam Christianis optatissimum videretur. Vnde Mamerinus in gratiarum actione de suo Consilatu hæc habet: Exhaustæ provincie non minus exitalibus, quâ pudendis Præfidentium rapinis, vltro opem Imperatoris exposcerent. Magnâ plane Dei providentia factum est, vt tale mon-

strum prodierit Imperator in vltionem Constantii magistratum atque domesticorum, qui in gratiam eiusdem Imperatoris fauentes Arianae hæresi, magnis molestiis Catholicis affectissent; vt inter alios Taurus anni huius Consul ordinarius, qui in pietate Consulatum promeruit, dum vocatus ex vniuerso orbe Occidentali Catholice Ecclesie Episcopos ad Ariminense Concilium, tyrannice detentus afflixit. Quid autem tum hic, tum collega Florentius, quid in primis Palladius Magister officio; u, & Euagrius Comes, quorum mentio est apud Ithanas. quid Eusebius ille eunuchus Præfectus cubiculi, quæ omnium cladum, quæ ab Arianis in Catholicos illata sunt, auctor extitit, vel fautor accessit, quidve alii passi sint, Ammianus e accurate recenset: ac primum de horifico tribunali ad hoc Chalcedone constituto, his verbis:

Brevi deinde Secundo Salustio Promote Præfecto Prætorio summam questionum agitandam, vt fido, commisit, Mamerino & Arbatione & Agilone & Neucila adiunctis, iridicque Ionino Magistro equitum per Illyricum reuocato Præfecto. Qui omnes transfregit Chalcedona, presentibus Iouianorum, Herculanorumque Principibus, & Tribuno, causas vehementius æquo bonoque spectauerunt, præter passos, in quibus veritas reos nocentissimos offerebat. Et Palladium primum ex Magistro officiorum in Britannos exterminarunt, suspitione tenui insinulatum quædam in Gallum compo- fuisse apud Consilium, dum sub eodem Cæsare officiorum esset Magister. Deinde Taurum ex Præfecto Prætorio in exilium egerit Ver- gillum: cuius factus apud Iudices in forum & in forum distit, flores videri potuit vni plenum: quod enim deliquit, si forum turbinem veritus ad tutelam Principis sui confugerit. Et Acta super eo gesta non sine magno legentur horrore, cum id voluminis publici contineri exordium. Consulatu Tauri & Florentij, inducto sub præconibus Tauri. & paulo post: Iniquitate simili Florentius tunc Magister officiorum Nigriam filius contritus est in insulam Dalmatiam, Boat. alter enim Florentius ex Præfecto Prætorio Consulatum tum, retem mutatione territus subita, cum coniuge periculis exemptus diu delituit, nec redire ante mortem potuit: capitis crimine tamen damnatus est absens. Pari sorte Euagrius Comes rei priuata, & Saturninus ex cura Palatii, & Cyrinus ex Notario, portati sunt in exilium. Subdit de morte damianus, nempe Virulo Comite largitionum, Apodemio Agente in rebus, & Paulo cognomento Catyni, viuis combustis; ac demum de Ari- norum patrono Eusebio P. hæc eto cubiculi hæc habet:

Eusebium super his, ceteras Constantiani thalami cura commissæ, aliè sibi antem addidit & durum pene lethali: quem ab ima sorte ad usque iubendum Imperatori pene elatum; ideoque intolerabilem humanarum rerum spectare Adversaria, autem (quod dicitur) rel- lens, monensque vt castigatus vinceret, reliquas autem præcipitem tan- quam è rupe quadam egit excessu. hunc eandem finem sortitus est impius erga Deum, & aduersus sanctos Episcopos cō- tumeliosus, cuius in Catholicos, Catholicamque fidem patreta celeratarius Adual. tomos continet. Subdit de- inde Ammianus: Conuersus post hæc Princeps ad Palatinos ho- mines vnum, qui sunt, quique esse possunt, non vt Philosophus veri- tatis indagare professor laudari in poterat. si saltem moderatos quos- dam, licet paucos, retinisset, morumque probitate compertos. Namq; satendum est, plerumque corum partem vitiorum omnium seminarium effusus aluisse; ita vt Reip. insincerent cupiditatibus prauis, plusque ex eo plus quam peccandi licentia laderent multos. Passi n. ex his quidam templarum spoliis, & lucra ex omni odorantes occasione, &c. plura subdit de corruptis horum omnium occasione moti- bus sub Constantio. hæcque hoc anno ante sequentes Kal. Ianuar. à Iuliano gesta retyr, quo aulici omnes Constantij ab eodem vel capite male muldarii iussi, vel eiekti fue- rūt: n quos ad diuinū atq; retulimus superiori tomo que- relas sanctorum Episcoporum, potissimum vero Athanasij in eunuchos maxime Palatinos; quibusne quis suffragator accederet, sancta lege eundē Iulianum venuisse, idem auctor affirmat. Eadē de necē Eusebii, & pulsus eunuchis Socrates tradit, f additque: Lege sancit, vt illis, quibus ab eun- chis facta fuisset iniuria, facultates inique abropta redderentur. & ea porissimum, que ystem ex deorum famis expulsi sibi vendicassent.

His quidem rebus gestis, Iulianus animos omnium, etiam Christianorum, sibi denixit, quos auaritia & sæuitia magistratum à Constantio abalienauerat: atque alia ple-

IULIANVS IVDICIO SVBICIT MAGI- STRATVS CONSTAN- TII.

c Ammian. lib. 22. IX.

X. EUSEBII PRÆFECTI CVBICVLIS SVPLI- CVM ET ALIORVM ARIANO- RVM.

f Sæc. lib. 3. c. 1.

XI. IULIANI MVNIFICENTIA

Annal. Eccl. Tom. 4.

ERGA PRO VINCIAS

etaque addidit, quibus plurimum concessit sibi gratiam subditarum provinciarum (quod Mamerinus publica oratione laudavit) nitum cum civitatibus exhaustis, ac pene desertis, mœnibusque orbata, sua liberalitate erexit, in pulcherrimum splendorem restituendas curavit, ex ætate collata pecunia. Vnde Mamerinus in Pœnegyrico: Illud vero caum miraculi est, neminem vltim in tanto rerum paratu sensisse dispendium? in omnia pecuniam ab Imperatore deponi, & quoddam versa vice pronuntium pendit tributum illuc ad vniuersos fluere diuitias, quo prius vniuersi, consuebant? in maxima questione sit, a quo accipias, Imperator, qui sic omnibus largiatur. Sed qui vicia tua instituta rationem, cognouerit, facile sententiam capere huius inueniet Maximum tibi præbet personam tuam, Auguste, vestigal: quicquid enim alijs in prædæis cupiditates prodigebant, id omne nunc in vltis publico referatur. hæc & alia Mamer. pluribus recitans immoderatus luxus Constantii & ministrorum eius, quibus adeo exhauriebantur collata tributa, vt noua essent iugiter inferenda. In eandem quoque sententiam, quid hoc item anno cum tonfore Constantii actum sit, Ammianus narrat a his verbis:

Enumerat systema dicitur, vt ad mandatum Imperatoris capillam tanq. pro acceptum introierit, quidem ambitioso restituit. Quo vno Iulianus obloquitur: Ego inquit, non Rationalem inisi, sed rationem acciri. Interrogatus autem ille, quid haberet ex arte componendi, rictus diurnas respondit, annonas, totidemq. pabula vniuersorum, qua vulgo delictantur capita, & annuum compendium gratis absque fructu petitiu. Vnde motus, vniuersi huiusmodi eorum cocit. In alijs, alij, eadem accipere pene consuegit, vt parum sibi necessarium, data, quo velint vniuersi potestate, præceter hæc Ammianus, quæ quidem, & alia id genus plura, vt Philosophos, ostentabat, eaque plurimum valuerunt, vt qui ob impietatem videri possent in toto, etiam diligeretur a multis. Nam & Romanæ vrbi hoc anno summa penuria periclitanti, licet longe absens, mihi a celeritate subuenit. Rem summa laude dignam Mamerinus sic narrat: Quomodo alicui ad solvendum conatibus gratissima, famis, tristissimum Reip. periculum deterrisset: Sed stipendijs provinciarum, & patrimonij sui fructibus vniuersis comportatis, vique ad vniuersam abundantiamque eorum vniuersum in vrbem referre. Dicit aliqui: Quomodo tam multa, tam breui tempore, & recte? Sed Imperator noster addit ad tempus, quod otio suo dicitur: Nihil somno, nihil quibus nihil otio tribuit: ipse se naturalium necessitatum, rerum vniuersarum defraudat, totum omnino vniuersi vacat sic licet.

Sed & magnam inde sibi laudem comparauit apud optimos quotque, quod explem diu pacem Catholicæ Ecclesiæ restituit ab acerbissima illa tora anni per Arianos persecutione fugatam: nam quicumque fuerant a Constantio Episcopi exilio condemnati, eosdem, ab illis per Iulianum dampnationis illorum tabulis, ad ipsas Ecclesias postliminio redire permisit. hæc enim de his S. Hieron. testatur, cum ait: Periculabatursuauis & oposterorum, vigeant venti, fluctibus latera tendebatur, nihil tam spererat sper. Dominum excitatur, in per at tempore, bestis moritur, traxit vultus redit. Manifestus dicitur: omnes Episcopi, qui de proprijs sedibus fuerant exterminati, per indulgentiam noui Principis ad Ecclesias redeunt. Tunc triumphatorem suum Athanasium Ægyptus excepit. Cæterum quando hi, qui hoc anno sunt ab exilio relaxati, proprias egerunt Ecclesias, infelicitas dicitur sumus. Eadem de Episcoporum exilium restitutione habent Sozomenus, & Sozomenus, & Theodoretus.

At non Episcopi tantum, sed & alii religionis causa exules iusti sunt relaxati: nam inter alios Zenonem illustrem medicum, qui factione Georgii Arii, Episcopi Alexandrini solam veritatem (erat hic Alexandrinus) datus ad eum litteris, Iulianus in patria reuocauit, sunt n. huiusmodi f. Cum multe alie res restituerentur te ad summam medicæ artis gradum peruenisse, eique pacem morum ad vna temperantia adiuuasse. tunc vero hoc tempore maximum omnium testimonium accepit, quod Alexandriam abscit vniuersam in te conuertere. Tantum tuo discessu aculeum tanquam apud reliquos: nec sane immerito præclare enim Honoris.

Vt vitro non tantum medicus es, verum etiam magister omnibus quæcumque arte studio ducuntur, vt propædum quod nec dicitur sunt potest.

pulo, hoc ipse fo multum. Hæc autem causa in liberat exilio, & quidem in agnoscit. Nam propter Georgianum factionem Alexandria excessisti, non ure excessisti, nisi autem reuerti potes. Redi igitur cubi honore & dignitate pristina: nobis vero gratia sit apud vniuersum, & quia Zenonem Alexandrinum, & quia Zenoni Alexandriam restitutum, hæc Iulianus. Cæterum quod Georgium Episc. Ariam Alexandriam non folum constat exagitate Catholicos, sed etiam Gentiles, vt suspectus est demonstratum Annal. tom. 3. fuerit ne hic Zeno Christianus an Ehtnicus, vel ille, cuius gentis fidei nuncium publice remittit, vel quem genere Cyprium, & arte medicam hoc tempore vixisse tradit Eunapius, haud affirmari posse videtur.

Verum quod ab eodem Iuliano diximus restitutos esse Catholicos: id quidem ille haud Catholice veritatis amore fecisse videtur, sed in odium Constantii & regiarum, quorum auctoritate Catholicis vexati fuerant, ministerium, etenim nulla habuit ratione exilium Episcoporum, quinam veritate præstantes, quive hæretici essent, sed Ariani haud in omnibus assentientes, atque ob eam causam profectus, ex æquo omnes iussit exilio relaxari. Ita enim impius Actium hæreticam eadem pena iure damnatum, magno honore, datus ad eum litteris, non folum liberatur, sed & in Regiam accessit. litteræ autem sunt huiusmodi:

Iulianus Actio Episcopo. Cæteri omnibus, qui a Constantio vna de sancto exili patria fuerant propter amicum Galliarum, exilium condonatus. Te autem non solum ex patria libero, verum etiam memor pristinae cognitionis atq. amicitie nostra hortor, vt ad nos venis. Vteris autem vbiuis publico vsque ad nostram coheret, & vno pariplo, sic ad Actium Iulianus, qui homine impio & ad mala omnia egregie comparato noluit caruisse. Hæc eadem Sozomenus, quæ de illis, quæ ab eodem ceteris sunt Nouatianis, hæc meminit verbis: Adit huius, inquit, Eleusium Episcopum Cyprii, cui summi de causa in mandatis dedit, gratissima nulla ei præscripta, vt suis sumptibus, intra huiusmodi spacium, ecclesiam Nouatianorum, quam imperante Constantio dixerat, denovo absciret. hæc Iulianus, officijs demerita studens, seclorum omnium Christianos, impendens illis, quæ poscerent, beneficia. Porro ad dicitur Nonatianoium ecclesie nomen esse inditum, Anaphora, quæ quæ ex idem, resu restitit, ab illidem affirmat. Cæterum quantumlibet illi extra Catholicæ fidei septuaginta annorum in his, quæ spectant ad filii Dei diuinitatem in Nicæno Concilio constitutam, iudem ea ipsa sententia, atque Catholicis, vt dictum est, Arianos infestos habuerit, cuius rei causa ab Eleusio Nicæne fidei aduersario passus sub Constantio fuerant sine ipsorum iactura ecclesie.

Restum vero, vt hoc ipso Imperij exordio omnes conciliaret sibi fideles, publica edicta in actione, non tantum qui fuerant in exilium pulsi, vt diximus reuocant. Sed inquit Sozom. a præscripta lege sua bona restituit: quæ in eo populo præceptum, ne qui quæquam Christianorum vel inuicia afferret, vel contumelia, pene ad vniuersum eos inuocaret, hæret. Qui autem eorum sua sponte ad aras forte accederent, vt hi primum demones, quos Gentiles deorum eos uisus, id est, de quibus malorum, vocant, p' acarent, supit, & expiationibus, quibus ipsi vti solent, purgarentur. Istæc primum ipso in Imperium ingre suo statuit Iulianus, veritus (vt ex edicto cum illis aperto Marte pugrare, quos sciret multitudine impelle Romanum Imperium.

Insuper, vt hæc ex parte etiam videretur præstare Constantio & Christiani gaude: et se in eo inuenisse, quod in illo frustra desiderant, gessit se inter Christianæ religionis Episcopos conciliatorem, pacisq. sequentem: quos tamen, cum vt in vnam eandemq. sententiam conueniret, frustratentat, suo ipsorum omnes, vt quæ vellent, sententia, reliqui arbitrio, testatur hoc Ammian. cum ait: h. 17. q. 1. diffidit vniuersum raberiet effectum, distictes Christianorum Antistites cum plebe discissa in Palatium meromisso monebat, vt ciuilibus discordijs consociatis, quosque nullo veritate religio sine seruiret in regibus. Quod agebat adlo obfirmate, vt dissensionem argente licentia, non timentes vna inuicem postea plebem, nullas inoffensas horum.

Ammian. lib. 22.

XII. IULIANVS EPISCOPVS QVIVILLIS, EXPENSAS RELEGAT.

XIII. EPISCOPI ERVLES RELEGATI IVRSI.

b Hier. ad Hier. l. 1. f. 16. a.

c Hier. l. 3. 4. d. 1. f. 1. 2. e Theod. li. 3. c. 4.

XIV. ZENONEM LIBERAT IULIANVS Iul. ap. 45.

XV. IULIANVS EVOCAT ETIAM HÆRETICOS REV. 18.

XVI. NOVATIANORVM ECCLESIA REPARATA.

XVII. Iul. l. 1. f. 1. 2.

XVIII. IULIANVS LAPORAT PRO PACE ECCLESIA.

* vno dicitur.

CHRISTI LIBERII PAP. IO. 361. IULIANI IMP. I. IESV C. AN. LIBERII PAP. ANNO II. Annal. fol. Tom. 4.

nibus bestias, ut sunt sibi ferilibus plerisque Christianorum expertus: sequeque dicitabat: Audite me, quoniam Alemanni audierunt & Fran-

Julian ep. ad Arta. XIX. IULIANI EP. AD ARTA. XIX.

STYDIUM IULIANI IN REB. TENDO DIORVM ET LV.

XX. MUTATIO MAG. STRA. TYVM, ET CONSILIA IULIANI.

Quis sequitur trecesimus sexagesimus secundus Christi annus, Ecclesie admodum aramogus, Consulatu Mamerini, atque Neuitate adnotatus habetur. Quod ad Mamerinum spectat, ad Consulatum adscitum indignissime, Ammian. his docet e. Mamerinum ad Consulatum euecti-

I. d. Ammian. lib. 12.

Cumq; ex more ab eodem Cos publica munera ederentur, ac die quodam, inquit Ammianus, causa eius spectandi venisse nunciatus est: ex Asia philosophus Maximus (hunc ab ipso Iuliano litteris accessit anno sup. & iori diximus) exiit Imperator inde-
Cuius, ex more ab eodem Cos publica munera ederentur, ac die quodam, inquit Ammianus, causa eius spectandi venisse nunciatus est: ex Asia philosophus Maximus (hunc ab ipso Iuliano litteris accessit anno sup. & iori diximus) exiit Imperator inde-
Cuius, ex more ab eodem Cos publica munera ederentur, ac die quodam, inquit Ammianus, causa eius spectandi venisse nunciatus est: ex Asia philosophus Maximus (hunc ab ipso Iuliano litteris accessit anno sup. & iori diximus) exiit Imperator inde-

II. d. Amm. av. lib. 12. IULIANVS EXCIPIIT MAXIMVM PHILOSOPHVM.

e Eun. vit. i. h. l. o. f.

III. QUANTI EXCIPIIT MAXIMVM IULIAN.

MAXIMI CYNICI DVO.

IV. g. Eunap. in Maximo.

h. Mameri. in Paneg. PHILOSOPH. SCOL. LATI. MAGISTRATVS.

Ego per deos, neque interfecti Galilaei, neque qui prater ius & aequum, neque molestia quicquam perpeti volo. sed tam enim pios & sanctos viros preferendo esse, vel maxime confeo. Etenim Galilaei amentia propinqua omnia afflicti & perdidit: cum deorum benevolentia omnes salui simus. Quare tam deos colere, tam pios & viros & populos honorare debemus. Ita Iulianus, cuiusmodi ad cō-
traendum impietatem iacens fundamenta, reddens nimirum Christianos Galileorum nomine contempribiles & exspilationem facta templorum exosos: Gentiles vero, dum eos pios ac sanctos nominat, & dignos honore praedicat, sic p. o. osuit imitandis, existimans fore Imper. sententiam ad idololatram capellendam illecebā. Quae insuper praestitit officia, ut deorum cultum iam collapsum in integrum restitueret. Sozom. b. tradit his verbis: Vbi solus est Imperio potius, in Oriente Gentilium delubra aperire, que eorum neglecta corruerant, reficere; qua autem deturbata fuerant, de novo aedificare, quinetiam aras erigere iudauit. atque ad hoc res persequens multa tributa excoegitavit. Vt etiam pro aetere & patria ciuitatam instituta, atque sacrificia venosari, ipseque palam in loco publico idolum immolare, offerre illis libamenta, & eos, qui harum rerum studiosi erant, magno in honore habere cepit. Horum autem sacerdotum professoribus, sacerdotibus, inter precibus, & statuarum cultorum pristinos honorum gradus reddere, & a facere ea, que veteres Imperatores de his sancuerant; decernere illis immunitatem minorum. & rerum quoque aliorum sicut ante habuerant: frumentaria aditus oblata restituere: iubere, ut & praesentis esculentis se pios conferrent, & abstinerent ab illis, quatenus conuenit illis, qui ad praedicta mysteria iure suo (ut Gentiles loquuntur) accedere possunt. at hae coepit hoccanno maioribus indies accessioibus aucta fuisse. Quibus praeterea aurius sensum in Christianam religionem insulteret, dicemus opportunis suis locis ordine temporum definitis.

Satis namq; sibi visum, his Imperii adepti primordiis, magistratibus a Constantino prouincis Imperii Ro. praefectis, & aliis publicis adscriptis muneribus abogatis, alios ex animis sententia in locum ipsorum subrogasse, qui, quod scirent gratum sibi esse, perficerent. Quibus in hunc modum ad securitatem Imperii stabilis, omnia verfare consilia, meditari vias, excogitare modos, adhibere cenatus, & iungere studia, quibus Christianam religionem funditus pollet euertere, non praetermisit. Non deerant ad opus vires, utpote Imperator, & solus, a cuius arbitrio cuncta penderent, nec dolose molitiones, & cum astutia elaborata consilia, quod Philosophus esset, atq; magus: nec abesse poterat obstinata perfidia ab eo, qui impius esset apostata: adeo, ut omni ex parte ceteris persecutionibus ab aliis Imperatoribus olim illatis haec acerbiore videri posset, si licuisset, quod periculis illa sit pagna, quae infertur ab hoste qui cuncta, que sunt aduersariorum, habeat explorata; & atrocius soleat moueri bellum, & vindicta crudelior experti ab aduersario, qui plarimis antea fuerit contumeliosis lacessicus, & damnis affectus: qualis profecto videri poterat Iulianus, qui res cunctas Christianae religionis haberet exploratissimas, & acerbissimo in Christianos odio moueretur, a quibus sciret idola esse cō-
tra, templa diruta, vel exposita saltem & clausa, sacraque deorum verita, & tot annis, armis & legibus pub. hie priuatumque omni ex parte cuncta ferme, quae essent patriae superstitionis, euerfa. At quae ab eo gesta sunt anno sequenti, plaribus dicturi sumus.

I E S V C H R I S T I
Annus 362.
LIBERII PAP. IULIANI IMP.
Annus II. Annus 2.
Annal. Eccl. Tom. 4.

Alexandrum Macedonem, aucti Homeri carminibus indormire solentem, ut nocte disique in bellis eius signa viseretur. At nos cum tuis epistolis tanquam panonis medicamentis dormimus, easq; assidue tanquam recentes & non asiteramus. Quare si tuarum litterarum colloquium, id est, tuam imaginem nobis repraesentare vis, si vide, & assidue scribe, vel potius, diu inuuantibus, verba: tibi, persuade, quam diu abseris, nos vita frig non posse ducere, nisi ceteris, quoad litteras tuas legimus. Huc utque epistola Iuliani ad Maximū, ex quo iam olim totus impietatis fons erumpens, in eum affluxit. Cynicum secuta haec fuisse: Philosophum, quas idem Iulianus priores dederat, litterae non obscure illis verbis ostendunt: Cum prope abesset ab hac vrbe, nempe Vitione, vir quidam Cynicus cum pera & baculo mihi occurrit. Eum ego cum eminus aspexissem, te ipsum esse putavi, &c. Spectatus quidem erat habitus Cynicus baculo & pera, veluti quibusdam ornatus insignibus. At ne cui ex nomine & secta cerandi tribuatur occasio, diuersus hic est Maximus Cynicus ab illo alio item Maximo Cynico, qui sub Theodosio S. Greg. Nazianz. negotium facessuit: ille quippe patria fuit Alexandrinus. hic autem Smyrnae natus Ephesus dictus est, quod ibidem diuitis, ut de eo testatur Eunapius g. egerit; qui & sub Valente Imperatore necatus est, de quo suo loco plaribus agendum.

Curauit praeterea Iulianus, quos sciret eruditione clarissimos esse viros, eosdem ad se vocatos nob. ab. decorate praefecturis: nam Themistium philosophū Vrbis Praefectum creauit; Libanium celebrem eius temporis oratorem questura, & alios aliis magistratibus insigniuit. Hinc Mamerinus h: Sed multo multo, facilius est ratio honorum petendorum. Quisquis inquam, capere magistratum volēs, auratq;

